

TELEGRAFUL ROMANU.

Nr. 55. ANUL XX.

Sabiu, in 921 Iuliu 1872.

Telegrafulu ese de doue ori pre septimana: Dumineca si Joi. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la expeditura foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate ca'tra expeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pen-

tru celealte parti ale Tansilvanie si pentru provinciile din Monarchia pre unu anu 8 fl. iara pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 1/2, ann 6 fl. Insetatele se platescu pentru intai'a ora cu 7 cr. sirulu, pentru a dua' ora cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Nr. cons. scol. 181. 1872.

Asternendu-se din partea corpului profesoralu alu Institutului nostru archidiececanu pedagogico-teologicu — amesuratu dispozițiunei §-folui 9 pt. 6 din instructiunea din 1865 a supremului inspectoratu scolaru, raportulu generalu despre starea acestui institutu de pre anulu scolaricu 1871/72, — Consistoriulu archidiececanu, ca senatu scolaru a astat de bine a aduce in privinti'a primirei pre venitoriu a tineriloru nostri la ascultarea studieloru pedagogico-teologice urmatorea dispozițiune :

1, Toti acei ce voru voi sa se primasca de clerici si pedagogi, au sa se insinue in 1-a si 2-a Septembre a. c. st. vechiu inaintea comisiunei consistoriale de primire la 9 ore inainte de amedi si dupa amedi la 3 ore.

2-a acesti'a sa fia prevediuti cu atestate bune scolare, si cu didactu de 10 fl. v. a.

3, sa fia prevediuti cu vestminte curate cuviintiuse pentru clerici si pedagogi ;

4, Cu diu'a a 2-a Sept. se va incheia conscripțiunea si primirea.

5, Inceperea anulului scolaru pre anulu 1872/3 va fi Dumineca in 3-a Septembre cu chiamarea Santului Duchu.

Deci acesta dispozițiune consistoriale se aduce prin acest'a la cunosctia publica spre sciinti'a si orientarea celoru ce dorescu a fi primiti ca elevi ai institutului nostru archidiececanu pedagogico-teologicu.

Sabiu, din siedinti'a consistoriului archidiececanu, ca senatu scolaru, tienuta in 30. Iuniu 1872.

Pentru Esclenti'a Sea Par. Archiepiscopu si Metropolitu

Nicolau Pope'a
Archimandritu si Vicariu aeppescu.

Nr. cons. scol. 180/1872.

Regulamentu provisoricu :

B). pentru examinarea candidatiloru de invetatori la scolele populale si capitali confessionali din Archidiececa' romana gr. orient. a Ardélului.

(Urmare si fine.)

§. 1. Esamenale de calificatiune prescrie in §. 13. Statut. organicu si 67 leg. scol. confessionale din an. 1870 — pentru invetatorii dela scolele populale, capitale si cetatienesci se voru tieca de regula odata in anu, dela 25—31 Augustu.

§. 2. La depunerea acestoru esamene sunt admissibili :

a) toti acei'a, carii au absolvitu cu succesu bunu studiele teologice seu pedagogice intr'onu institutu publicu ;

b) toti invetatorii deja aplicati la un'a seu alta scola confessionala, cari n'au atestatu de calificatiune, au servitu in sa ca invetatori celu putien 3 ani de dile cu rezultatu bunu.

c) Casuri excepciionale pentru admiterea la depunerea esam. se lasa la bun'a chipsuiela a Consistoriului.

§. 3. Cererile pentru admiterea la depunerea esamenului de calificatiune, — dimpreuna cu tote documentele despre calitatiile indigitate in §§. precedinti, precum si cu atestatu de botezu si de moralitate, — si tax'a prescria — in Stat. org. §. 121. sunt a se subterne Consistoriului (senatului scol.) celu multu pana in 1 Augustu, si au sa conțiena apriatu : pentru care categoria de scoli se cere depunerea esamenului.

§. 4. Sunt eschisi dela depunerea esamenului de calificatiune :

a) cei respinsi de a 2-a ora dela esamenu ;

b) toti acei'a cari au fostu condamnati pen-

tru crima seu delictu comunu, pentru abatere din indemn de castig seu in contr'a moralitatiiei ;

c) carii ca invetatori provisorii au fostu destituti, seu ca invetiacei eliminati pentru orecare abatere in contr'a moralitatiiei ;

d) cei cu atari defecte corporali, cari ii facu necapaci a corespunde chiamarei de invetatoriu.

§. 5. Comisiunea esaminateore constataore din 3 membri — o denumesce senatulu scol. din anu in anu.

§. 6. In contr'a decisiunei de neadmitere la esamenu, se pote lua recursu la senatulu scol. metropolitanu. — Astfelu de recourse suntu a se subterne in decursu de 14 dile dela primirea decisiunei Consistoriului arch.

§. 7. Aspirantii la posturile invetatoresci au sa faca esamenu din acele obiecte, ce suntu prescrie prin legea scol. din an. 1870 (§§. 26. 38. si 60.) pentru categori'a de scole, la care vreu sa devina invetatori.

§. 8. Esamenulu e scripturistichu si verbalu.

§. 9. Senatulu scol. comunica list'a celoru admisi la depunerea esamenului, — celu putien cu 14 dile inainte de terminulu defiptu pentru esamenu comisiunei esaminateore ; care din urma compune pentru esamenulu scripturistichu atatea teme de natura diverse, cati aspiranti suntu admisi la esamenu, si le aduce la cunosctia senatului scol. celu putien cu 8 dile inainte de terminulu defiptu pentru esamenu.

Sub tempulu lucrariiloru scripturistice unu membru alu comisiunei esaminateore, va fi in continuu de fatia.

§. 10. Esamenulu scripturistichu premerge celu verbalu, si dureza 4—5 ore.

§. 11. Sub decursulu esamenului scripturistichu nu e permis esaminandiloru a conversa laolalta.

Indata ce unulu seu altulu si-a finitu lucrariile, si le-a transpusu membrului inspectiionalu, — e in dreptatitu a se departa din sala.

§. 12. Finindu-se esamenulu scripturistichu, membrulu inspectiionalu ia in primire tote elaboretele — finite seu nefinite, — si le transpune de locu presiedintelui comisiunei esaminateore.

§. 13. Esamenulu verbalu e publicu.

Fia-care esaminandu are sa respunda celu putien la 3 intrebări dela fia-care membru alu comisiunei esaminateore.

Punerea mai multoru intrebări e permisa si se si cere, in casu deca respunsurile la cele 3 resp. 9 intrebări dintaiu, au fostu nemuliamitoare.

La intrebările puse potu vorbi toti membrii comisiunei esaminateore.

§. 14. Dupa finirea esamenului comisiunea esaminateore inainte de tote desbate asupra lucrariiloru scripturistice, si le classifica. Dupa acest'a trece la esaminarea respunsuriloru verbali, asupra carora, — avendu in vedere si lucrariile scripturistice, — si da fia-care membru votulu seu, si anume : intaiu despre calcululu din deosebitele obiecte, si apoi despre calcululu generalu.

§. 15. Despre decurgerea esamenului se porta protoeolu, carele — subscriu de toti membri dimpreuna cu tote lucrariile scripturistice si tacele vinu a se subterne fara amenare senatului scolaru.

§. 16. Resultatulu esamenului se insemna, cu : distinsu, bine, sufficientu si neindestulitoriu.

Esaminatulu care a obtienutu celu putienu calculu de „sufficientu“, primesce — pre langa depunerea tacei prescrie (§. 125 Stat. org.) atestatu de calificatiune subscriu de presiedintele Consistoriului archidiececanu si resp. alu senatului scolaru.

§. 17. Fia-care esaminatu prevediutu cu ate-

statu de calificatiune alesu si intaritu de invetatoriu, — dupa prescriptele st. org. — primesce dela senatulu scolaru decretu de invetatoriu definitivu pentru cutare scola, care decretu la tote stramatările urmatore le innoiesce pre bas'a atestatului de calificatiune (§. 66. leg. scol.)

§. 18. Acei esaminandi, carii au obtienutu, — fia si numai unu calculu de „neindestulitoriu“, seu nu au fostu in stare a lucra temele scripturistice, se respingu pre 1 anu de dile.

§. 19. Diplome de calificatiune din strainatate au valore numai deca voru fi recunoscutu de senatulu scolaru.

Sabiu din siedinti'a consistoriului archidiececanu, ca senatu scolaru tienuta in 30 Iuniu 1872.

Pentru Esclenti'a Sea Par. Archiepiscopu si Metropolitu

Nicolau Pope'a m/p.
Archim. si Vicariu aeppescu.

Dalmati'a, Croati'a si Ungari'a.

(N. Cr.) Diet'a Croatiei si comisiunea dietel croate insarcinata cu substernerea adresei a atinsu o corda, carea nu se vedea intinsa, dara o usiara atingere a fostu de ajunsu ca sa dea unu resnetu destulu de audibile in ambe jumetatile imperiului. Cord'a atinsa este cestiunea Dalmatiei.

Se va mai intinde cord'a ca sunetulu ei sa fia mai ascutitu si mai strabatoriu in atmosfer'a politica?... se va vede din miscarea desbateriloru corpuriloru representative. Diuaristic'a si dincolo si dincoici de Lait'a a luat notitia despre ea si din cele ce amu pututu cefi pana acum, fia-care parte trage Dalmati'a in partea sea. Diuaristic'a din Viena o parte protesteza energicu contra aspirantiiloru unguresci, alt'a pune mare pondo pre impregiurarea, ca monarchulu cu ocaziunea primirei deputatiunei dietali croate a amintitu numai de „dieta croata-slavona“ si deduce de aci, ca nu potu esiste temeri, ca se va incinge o diferentia intre partea de dincolo si de dincoici de Lait'a. Unu organu principale alu partidei lui Deak din Ungari'a, „Pester Lloyd“, s'a pronunciatu, ca dreptulu Ungariei asupra mentionatei tieri este nedisputabile si e in principu deja deslegatu prin legea de complanare ; nu scie inse deca barbati de statu ai Ungariei voru lua acum cestiunea in mana spre deslegarea ei ulterioara ; asupra momentului finantiale Ungari'a, adauge numitulu organu, trebuie sa fia in chiaru si sa aduca si sacrificie.

Din putienele semne de pana acum se vede, ca punerea acestei cestiuni la ordinea dilei are partile sele pre delicate si nici o parte nu voiesce bucorosu sa numesca copilulu pre adeveratulu seu nume.

Laturea cea mai momentosa a cestiunei acesteia inca in germenle ei este, ca atingerea cea dintai se face din partea dietei croato-slavone acum, candu e vorba de fusiunarea partideloru croate a unionistiloru si nationaliloru si candu aceste cauta a ajunge la o impacare cu Ungari'a. Semnu dara, ca in Croati'a astadi adia alta bore politica, cu totulu opusa celei de pre tempulu disolvorei dieteloru dia Agramu un'a dupa alt'a.

Noi nu credemu ca schimbarea acest'a in Croati'a o a produsu numai triumfurile politice unguresci in tempulu din urma, ci ea este de a se cautu mai curendu in situatiunea cea generala a Europei, schimbata prin triumfurile germane in Franci'a. Nemti in bucuri'a causata de aceste triumfuri nu mai cunoseu nici o margine in tendintiele loru pangermanistice. Nu este ocaziune, unde sa nu se accentueze de ca'tra densii, ca „Austro-Ungari'a e statu germanu“, ca ei suntu pionerii culturei in orientu, ca ei voru sa remana credinciosi pentru tote recurile misiunei de a aduce idei germane si limb'a germana in orientulu departatu.

